

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การดำเนินการตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีหนังสือ ลับ ที่ ศธ ๐๔๐๐๙/๒๐๕๘ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีความเห็นในกรณีที่นายเสถียร ธนะเพชร ร้องเรียนว่า นายสถาพร หยองเอ่น ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต ๔ นายปรัชญา บาลยอ เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัสดุ และพวก หน่วงเหนี่ยวการจ่ายค่าจ้าง รวมทั้งมีพฤติกรรมเรียกร้อเงินจากการก่อสร้างหอประชุม แบบ ๑๐๐/๒๗ ณ โรงเรียนโนนโพธิ์ศรีวิทยาคม โดยถือว่านายสถาพรฯ กระทำการโดยมิชอบในหน้าที่เรียกรับเงินและสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเรียกเงินจากห้างหุ้นส่วนจำกัดเพชรเอ็นจิเนียริ่งของผู้ร้องเรียน และการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่สอบสวนวินัยกับ นายสถาพรฯ เป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๒ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงแก่นายสถาพรฯ และรายงานผลให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาทราบโดยด่วนต่อไป และส่งเรื่องดังกล่าวให้สำนักงาน ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณา มาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาฯ แล้วเห็นว่า สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา มีอำนาจแจ้งเหตุอันควรสงสัยว่ามีการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือมีมูลความผิดทางอาญาหรือมีมูลความผิดทางวินัยให้หน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนทราบเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ แต่กรณีนี้ปรากฏว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงแล้วมีความเห็นว่า นายสถาพรฯ ไม่ได้กระทำความผิดและข้าราชการในสังกัดมิได้ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ และมีคำสั่งในเรื่องดังกล่าวแล้ว ดังนี้

- ให้ยุติเรื่องกรณีการใช้อำนาจในการบริหารสำนักงาน
- ให้ว่ากล่าวตักเตือน นายสถาพรฯ ในการที่เบิกค่าจ้างให้กับผู้รับจ้างล่าช้า
- กำชับ นายสถาพรฯ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดสวัสดิการโดยมอบผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการดำเนินการ
- เห็นชอบให้แต่งตั้งกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง นายปรัชญาฯ และ นายวิศาลฯ

ส่งพร้อมหนังสือ ลับ ที่ นร ๐๙๐๑ /๐๔๓๖ ลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ขณะนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รายงานการดำเนินการทางวินัย นายสถาพรฯ ไปยังคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) เพื่อพิจารณา ตามมาตรา ๑๐๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และส่งเรื่องให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๔ ดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง นายปรัชญาฯ และนายวิศาลฯ

จึงขอหารือว่า

๑. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะแต่งตั้งกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง นายสถาพรฯ และส่งเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไปตามที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาแจ้งให้พิจารณาดำเนินการอีก จะสามารถดำเนินการได้อีกหรือไม่ หรือจะเป็นการดำเนินการซ้ำ หรือไม่อย่างไร

๒. การที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานส่งเรื่องกรณี นายสถาพรฯ ถูกกล่าวหาว่ามีพฤติการณ์เรียกรับเงิน และกรณีกล่าวหาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่สอบสวนวินัยกับนายสถาพรฯ เป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไป สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องดำเนินการอย่างไรจึงจะชอบด้วยกฎหมาย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าวประกอบกับได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงาน ก.พ.) ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) และผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาได้มีหนังสือถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช.^๑ เพื่อส่งเรื่องร้องเรียนกรณีนายสถาพรฯ นายปรัชญาฯ และพวก หน่วงเหนี่ยวค่าจ้าง และมีพฤติกรรมเรียกรับเงินจากการก่อสร้างหอประชุมแบบ ๑๐๐/๒๗ ณ โรงเรียนโนนโพธิ์ศรีวิทยาคม จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตในวงราชการ จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๖^๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่งเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา ประกอบกับพนักงานสอบสวนได้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาในกรณีที่ผู้เสียหายร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับนายสถาพรฯ ว่าได้กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการอีกกรณีหนึ่งด้วย และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับคำกล่าวหาทั้งสองกรณีไว้พิจารณาแล้ว

^๑ หนังสือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ด่วนที่สุด ที่ ผร ๒๔/๙๒๐๗ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๔

^๒ มาตรา ๒๖ เรื่องใดที่ไม่ได้รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๒๔ และเรื่องผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาอาจไม่รับพิจารณาตามมาตรา ๒๕ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะส่งเรื่องนั้นไปให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไปตามควรแก่กรณีก็ได้

คณะกรรมการการศึกษา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า การที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาชั้นพื้นฐานสั่งสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงแก่นายสถาพรฯ และรายงานผลการดำเนินการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาทราบโดยด่วนต่อไป นั้น เป็นกรณีการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒^๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่กำหนดให้หน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนและผู้บังคับบัญชาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปและแจ้งผลการดำเนินการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาทราบทุกสามเดือน เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาชั้นพื้นฐานได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ คือ มีการสืบสวนข้อเท็จจริงและดำเนินการทางวินัยสำหรับผู้ถูกกล่าวหาบางคนตามมูลความผิดที่ปรากฏจากการสืบสวนข้อเท็จจริงแล้ว ย่อมเป็นความรับผิดชอบของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาชั้นพื้นฐานในฐานะผู้บังคับบัญชาผู้มีหน้าที่ในการดำเนินการ ด้วยเหตุนี้ จึงไม่จำเป็นต้องดำเนินการซ้ำอีก เว้นแต่จะเห็นว่าข้อเท็จจริงของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีเหตุที่จะต้องดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม ย่อมอยู่ในดุลพินิจของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาชั้นพื้นฐานในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาที่จะต้องดำเนินการ และเมื่อดำเนินการไปประการใดแล้ว ย่อมเป็นหน้าที่ของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาชั้นพื้นฐานที่จะต้องแจ้งผลการดำเนินการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาทราบตามระยะเวลาดังกล่าว และเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงด้วยว่าขณะนี้ กระบวนการดำเนินการทางวินัยนายสถาพรฯ ยังไม่สิ้นสุด เพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาชั้นพื้นฐานได้รายงานการดำเนินการทางวินัยนายสถาพรฯ ไปยัง ก.ค.ศ. เพื่อพิจารณาตามมาตรา ๑๐๔ วรรคสอง^๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

^๓ มาตรา ๓๒ เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่าเรื่องใดมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือมีมูลความผิดทางอาญา หรือมีมูลความผิดทางวินัย ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาแจ้งให้หน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนเรื่องนั้น ๆ และผู้บังคับบัญชาของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ให้หน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนและผู้บังคับบัญชาตามวรรคหนึ่งแจ้งผลการดำเนินการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาทราบทุกสามเดือน

^๔ มาตรา ๑๐๔ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยหรือดำเนินการสอบสวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใด หรือสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการไปแล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

๑.ล๑

๑.ล๑

สำหรับการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาที่มีตำแหน่งเหนือหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป และมีใช้เป็นการดำเนินการตามมติของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ให้รายงาน ก.ค.ศ. พิจารณา

พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งเรื่องดังกล่าวอยู่ในระหว่างการพิจารณาของ ก.ค.ศ. และ ก.ค.ศ. ยังไม่มีมติเป็นประการใด ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงยังมีหน้าที่ต้องรายงานกระบวนการดำเนินการทางวินัยที่เป็นอยู่ในขณะนี้ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาทราบต่อไป จนกว่ากระบวนการดำเนินการทางวินัยดังกล่าวจะแล้วเสร็จ

สำหรับที่ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาแล้ว นั้น กรณีจึงเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะต้องดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยการกระทำความผิดตามคำกล่าวหา นั้น ตามมาตรา ๘๙^๕ และมาตรา ๑๙ (๓)^๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อไป ด้วยเหตุนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงไม่จำเป็นต้องส่งเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาดำเนินการต่อไป

ประเด็นที่สอง เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยไว้ในประเด็นที่หนึ่งแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้อีก

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๔๙

ในการดำเนินการตามมาตรานี้ เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. พิจารณา และมีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ หรือหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณี ส่งหรือปฏิบัติไปตามนั้น

การรายงานตามมาตรานี้ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด

^๕ มาตรา ๘๙ ในกรณีที่ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่บุคคลตามมาตรา ๖๖ อันเนื่องมาจากได้กระทำการตามมาตรา ๘๘ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ เพื่อจะดำเนินการตามบทบัญญัติในหมวดนี้ ในการนี้หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องดังกล่าวมิใช่กรณีตามมาตรา ๘๘ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องกลับไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป

^๖ มาตรา ๑๙ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นเสนอต่อวุฒิสภามาตามหมวด ๕ การถอดถอนจากตำแหน่ง

(๒) ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นเพื่อส่งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามหมวด ๖ การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๓๐๘ ของรัฐธรรมนูญ

(๓) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม